

Maj 2025

Säkerställ utlandssvenskarnas tillgång till BankID och banktjänster

Resolutionsmottagare

DIGG

Svenska Bankföreningen

Problemformulering

Med en e-legitimation kan man logga in digitalt hos myndigheter, banker och företag för att komma åt information och tjänster som Kivra, 1177 och deklarerera, men också för att använda betalningslösningen Swish. I det alltmer digitala svenska samhället är en e-legitimation ett måste – att inte ha tillgång till en svensk e-legitimation utgör därmed ett stort problem.

Den största e-legitimationsutfärdaren i Sverige är BankID, som ägs av ett antal banker. För att kunna skaffa ett BankID måste du ha ett svenskt personnummer, vara kund i någon av de banker som ger ut BankID och ha identifierat dig med en godkänd svensk ID-handling.

Det är bankerna som bestämmer vilka krav som gäller för att få BankID. De måste i sin tur leva upp till de regulatoriska krav på kundkännedom som finns¹.

De flesta banker kontrollerar personuppgifter mot Statens personadressregister, SPAR. När medborgare flyttat utomlands tas uppgifter bort ur SPAR efter några år. Man kan numera begära "uppskjuten gallring" eller återinläsa sina uppgifter i SPAR. Om personuppgifter inte finns i SPAR kan det innebära svårigheter med att skaffa ett BankID.

Bankernas tekniska infrastruktur bygger på personnummer. En grupp som inte har personnummer, trots att de är svenska medborgare från födseln, är de svenskar som är födda utomlands efter den 1 januari 2000 och som fortfarande bor utomlands. De har istället samordningsnummer. Många av dem har svenska pass, vilket innebär att deras identitet därmed är styrkt.

¹ Konsumenternas, [u.å], *Penningtvätt – regler inom bank och försäkring*, Tillgänglig via: <https://www.konsumenternas.se/konsumentstod/lag-ratt/vad-sager-lagen/penningtvatt---regler-inom-bank-och-forsakring/kundkannedom/>.

Skatteverket har under flera år larmat om ett systematiskt missbruk av samordningsnummer.² Det ledde till att riksdagen 2022 beslutade att samordningsnumren ska delas in i tre nivåer; styrkt identitet, sannolik identitet och osäker identitet.³

Svenska Bankföreningen anser att det i dag saknas en fysisk id-handling som säkerställer styrkt samordningsnummer.⁴ Enligt Polismyndigheten är dock svenska pass och nationella id-kort godkända id-handlingar som bekräftar styrkt samordningsnummer.⁵ I passlagen⁶ fastställs att identiteten ska styrkas vid ansökan om pass, oavsett om personen har personnummer eller samordningsnummer. Samma krav gäller för nationellt id-kort⁷.

Tillgång till svenskt bankkonto

Ett annat problem som kan drabba utlandssvenskar är att de riskerar att bli av med sina bankkonton enbart för att de är bosatta utomlands. Detta drabbar i huvudsak svenskar bosatta utanför EU/EES.

Ett exempel är en utlandssvensk bosatt i Sydafrika som fick sitt svenska bankkonto avslutat 2024. Kunden anmälde banken till Allmänna reklamationsnämnden (ARN) som hänvisade till att skyldigheten att tillhandahålla ett betalkonto med grundläggande funktioner enligt Betaltjänstlagen inte gäller för personer bosatta utanför EU/EES.⁸ Banken menade att erbjudandet av banktjänster till kunder utanför bankens hemmamarknad medför en betydande risk för att banken kan bryta mot regelverk i kundens bosättningsland.

Vidare påpekade banken att innehav av betalkonton för kunder bosatta utanför EU/EES medför förhöjda risker för penningtvätt samt utmaningar med att säkerställa tillräcklig kundkännedom.

² Ekot, [2017], *Skärpta rutiner för samordningsnummer*, Tillgänglig via: <https://www.sverigesradio.se/artikel/6796688>.

³ Sveriges Riksdag, [2022], *Stärkt system för samordningsnummer [SkU4]*, Tillgänglig via: <https://data.riksdagen.se/fil/AAB49A12-69C3-46E6-8151-AB5FBB93BE89>.

⁴ Svenska bankföreningen, [2023], *Skärpta åtgärder för utfärdande av id-kort*, Tillgänglig via: <https://www.financesweden.se/om-oss/aktuellt/aktuellt-fran-bankforeningen/skarpta-atgarder-for-utfardande-av-id-kort/>.

⁵ Svenskar i Världen, [2024], *Är BankID-nöten på väg att knäckas?* Tillgänglig via: <https://www.sviv.se/blog/2024/01/ar-bankid-noten-pa-vag-att-knackas/>.

⁶ Sveriges Riksdag, [1978], *Passlag [1978:302]*, Tillgänglig via: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/passlag-1978302_sfs-1978-302/

⁷ Sveriges Riksdag, [2005], *Förordning [2005:661] om nationellt identitetskort*, Tillgänglig via: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2005661-om-nationellt-identitetskort_sfs-2005-661/

⁸ Svenskar i Världen, [2024], *Beslut av ARN*, Tillgänglig via: <https://www.sviv.se/wp-content/uploads/2025/01/Beslut-ARN.pdf>

ARN avslag bankens argument och konstaterade att Betaltjänstlagen inte ger banken rätt att säga upp ett betalkonto enbart på grund av att kunden är bosatt utanför EU/EES.

Vid genomförandet av betalkontodirektivet i svensk lag bedömde regeringen i proposition 2016/17:129⁹ att det inte skulle finnas någon möjlighet för banker att säga upp avtal om betalkonton med grundläggande funktioner enbart på grund av en flytt utanför EES. Regeringen menade att en kund som flyttar utanför EES fortfarande kan ha behov av ett betalkonto i Sverige, och att en sådan flytt därför inte utgör tillräckligt skäl för att avsluta avtalet.

Det är därmed inte bara svenskar födda utomlands med samordningsnummer som i dag nekas tillgång till BankID, utan problemet riskerar även att drabba svenska medborgare med personnummer som någon gång varit folkbokförda i Sverige och mot sin vilja blivit av med sitt svenska bankkonto.

Lösningförslag

Svenskar i Världen uppmanar Svenska Bankföreningen att omvärdera sitt ställningstagande vad gäller styrkt samordningsnummer. Bankföreningen bör godta de av Polismyndigheten godkända id-handlingarna – svenskt pass och nationellt id-kort – som bevis för styrkt identitet.

Utöver detta uppmanar Svenskar i Världen svenska banker att följa gällande svensk lagstiftning, såsom den tolkats av ARN, och inte säga upp betalkonton med grundläggande funktioner enbart på grund av att kunden är bosatt utanför EU/EES. Regeringen har i proposition 2016/17:129 varit tydlig med att behovet av ett svenskt betalkonto kan kvarstå även efter en flytt utanför EES, och att en sådan flytt inte i sig utgör skäl för uppsägning.

Svenska Bankföreningen uppmanas därför att ta fram gemensamma riktlinjer som säkerställer att utlandssvenskar – oavsett bosättningsland – får behålla sina konton i svenska banker, så länge de uppfyller krav på kundkännedom och följer gällande regelverk.

Myndigheten för digital förvaltning, DIGG, uppmanas att i sin tur ställa krav på att såväl statliga som privata aktörers digitala tjänster ska kunna behandla både personnummer och samordningsnummer.

⁹ Regeringen, [2017], *Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner*, proposition [2016/17:129], Tillgänglig via: <https://www.regeringen.se/contentassets/0935c37c46bc4524a0922bd2e77ce8b0/tillgang-till-betalkonto-med-grundlaggande-funktioner-prop.-201617129>